

Datum
2018-06-21
Adress
Baltzarsgatan 31
Diarienummer
KN-2018-1825

Yttrande

Kommunstyrelsen

Remiss avseende revidering av regler och riktlinjer för Malmö stads stöd till föreningar och organisationer STK-2018-74

Kulturnämnden har beslutat att lämna följande yttrande:

Sammanfattning

Kommunstyrelsens arbetsutskott har, utan eget ställningstagande, för yttrande översänt förslag till reviderade regler och riktlinjer för Malmö stads stöd till föreningar och organisationer.

Kulturförvaltningen har granskat förslaget och är positiva till en enhetlig hantering av föreningsstödet men anser att hanteringen framåt bör ske förvaltningsövergripande. Detta skulle innebära en tydlig väg in för medborgarna, vilket kulturförvaltningen ser positivt på. Vidare ökar denna organisering möjligheterna för förvaltningarna att fånga upp medborgarnas behov, vilket är en viktig utvecklings- och lärprocess. Ett förvaltningsövergripande arbetssätt skapar även ökade möjligheten att hantera frågor enhetligt och med fokus på medborgarens och organisationens behov. Att frångå den traditionella synen på handläggning och skapa förvaltningsövergripande arbetsgrupper innebär en möjlighet för samarbete och kunskapsdelning.

Vidare föreslås

- Begreppen förening/organisation bör genomgående användas för att tydligare särskilja de villkor som är tillämpliga för alla typer av organisationer och de som specifikt gäller ideella föreningar.
- De krav som ställs vid uthyrning eller utlåning av lokaler bör anpassas efter uthyrningens eller utlåningens karaktär och omfattning.

- För att säkerställa ett likvärdigt och bra bemötande bör av riktlinjerna framgå att Malmö stad ska ge utrymme för en dialog vid omständigheter som kan leda till att ett bidrag stoppas eller återkrävs.
- Hur ska granskningen ske? Vilka aspekter ska bedömas och hur ska de vägas mot varandra? Det finns risk för subjektiva bedömningar om inte dessa frågor är tydligt utredda i riktlinjerna.

Yttrande

Kommunstyrelsens arbetsutskott har, utan eget ställningstagande, för yttrande översänt förslag till reviderade regler och riktlinjer för Malmö stads stöd till föreningar och organisationer. Dokumentet ska ersätta riktlinjer beslutade 1992.

I remissvaren önskas svar på följande frågeställningar:

Generella iakttagelser och förslag till justeringar eller kompletteringar?

Föreslagna regler och riktlinjer sammanfattar på ett bra sätt de övergripande syftena med Malmö stads stöd till föreningar och organisationer och kan fungera som ett verktyg för en kvalitetssäkring av stadens arbete med stöd och bidrag. Att bidragsgivningen bygger på tillit är grundläggande.

Riktlinjerna omfattar å ena sidan krav på bidragsmottagarnas organisatoriska uppbyggnad, ekonomi mm och å andra sidan krav om att stå upp för demokratiska värderingar. Det är två olika aspekter som delvis behöver hållas isär. Att exempelvis en ideell förening har en fungerande intern medlemsdemokrati innebär inte självklart att föreningen arbetar för jämställdhet och alla människors lika värde.

Syftet med riktlinjerna är inte att på ett avgörande sätt förändra inriktningen och innehållet i nämndernas nuvarande bidragsgivning. Utformningen av riktlinjerna bör ha en generell karaktär som inte skapar onödiga hinder för stöd till angelägen och kvalitativ verksamhet som är av värde för staden. Kulturnämnden menar att riktlinjerna på några punkter bör justeras och förtydligas. Förslag till ändringar specificeras nedan.

Berörda nämnder och förvaltningar behöver implementera riktlinjerna i sin verksamhet och den fortsatta tidplanen bör ge utrymme för det. Föreningar och organisationer kan också behöva tid för anpassningar.

Ger föreslagna regler och riktlinjer en gemensam grund för den samlade bidragsgivningen som förslaget syftar till? Finns det ändringar och/eller tillägg som bör göras?

Riktlinjerna ger i huvudsak en bra gemensam grund för nämndernas samlade bidragsgivning. En ökad grad av samsyn och transparens ger bättre underlag för Malmö stads beslut och prioriteringar och bör underlätta för civilsamhällets organisationer i kontakterna med Malmö stad. Ett ökat fokus på värdegrunds- och demokratifrågor är i linje med Överenskommelsen för samverkan mellan idéburen sektor och Malmö stad, där ett av de gemensamma åtagandena är att stärka demokratin.

Ett viktigt syfte är att säkerställa likabehandling och det bör framhållas att riktlinjerna både avser de bidrag som handläggs inom ramen för nämndernas formaliserade regelverk och andra former av bidrag, som hanteras utan specifika regler.

Det finns betydande skillnader mellan nämndernas regelverk och bidragshantering, utifrån de olika uppdrag och målgrupper som nämnderna har. Kulturnämndens stöd till kulturorganisationer bygger på en bedömning av verksamhetens kvalitet och innehåll och riktas främst till professionella kulturaktörer. Något som utmärker kulturnämndens bidragsgivning är att stöd ges till olika typer av organisationer. Detta är normen för kulturstöd till det professionella kulturlivet, både på nationell, regional och lokal nivå. Flertalet av de organisationer som får och söker kulturstöd är ideella föreningar, men projekt- och verksamhetsstöd ges också till ekonomiska föreningar, stiftelser, handels- och kommanditbolag, enskild firma och aktiebolag. Stöd till enskilda verksamheter är bland annat vanligt förekommande inom filmområdet. Stöd ges enligt nämndens bestämmelser inte till vad som bedöms vara kommersiell verksamhet, men exempelvis en ekonomisk förening ska enligt lagen främja sina medlemmars ekonomi och kan inte utan invändning beskrivas som icke-vinstdrivande. Ett annat exempel på skillnader mellan olika organisationsformer är att en ideell förening har en demokratisk struktur som bygger på medlemsinflytande, medan exempelvis en stiftelse rent principiellt inte kan beskrivas som demokratiskt uppbyggd. Även ideella föreningar kan ha olika karaktär. Kulturnämnden ger bl.a. stöd till föreningar som bedriver en specifikt inriktad professionell konstnärlig verksamhet och som har vissa krav för medlemskap. Detta är ändamålsenligt utifrån nämndens uppdrag.

Utöver de faktiska skillnader som finns mellan nämndernas olika bidragssystem finns det olika sätt att använda och tolka begrepp som förening, organisation, ideell verksamhet mm. De övergripande riktlinjerna behöver ge tydliga definitioner för att undvika missförstånd.

Förslag till ändringar:

- I texten bör genomgående det samlade begreppet förening/organisation användas.
- Avsnitten med definitioner av föreningar och organisationer bör ses över för att om möjligt öka tydligheten.
- Under avsnittet ”*Krav på föreningen*”, första stycket: Kraven bör gälla för föreningar/organisationer som får bidrag, inte de som söker bidrag.
- Under avsnitten ”*Krav på föreningen*” samt ”*Villkor för ansökan och bidrag*”: Man bör särskilja de villkor som är tillämpliga för alla typer av juridiska organisationsformer och de villkor som specifikt gäller ideella föreningar. De villkor som främst gäller ideella

föreningar är krav på stadgar, demokratisk uppbyggnad, årsmöte och stadgeenligt vald styrelse. Man bör beakta att det allmänna kravet att följa gällande lagstiftning också omfattar krav inom det organisatoriska och ekonomiska området, kopplat till den juridiska form som föreningen/organisationen har.

Kraven att stå upp för demokratiska värderingar, jämställdhet och likabehandling bör gälla alla föreningar/organisationer som får stöd, oavsett juridisk form.

Enligt förslaget ska samtliga krav även gälla när Malmö stad hyr, eller lånar ut lokaler till föreningar/organisationer. Uthyrning och utlåning av lokaler sker i många olika former och enligt kulturnämndens bedömning bör kraven anpassas utifrån förutsättningarna och vilken typ av uthyrning det handlar om. Några viktiga faktorer är om lokalhyran är marknadsmässig eller subventionerad och om uthyrningen är tillfällig, för kortare tid eller mera stadigvarande. Man måste i detta sammanhang även ta hänsyn till hyreslagen.

Vid uthyrning eller utlåning av mötes- och arrangemanglokaler vid enstaka tillfällen är det inte rimligt att exempelvis en ideell förening i varje enskilt fall måste kunna dokumentera en fullständig årsredovisning och liknande administrativa krav. Tillgänglighet och låga trösklar kan i sådana sammanhang vara en viktig demokratiaspekt, t ex i den verksamhet som bedrivs inom allaktivitetshus och mötesplatser. Däremot bör Malmö stad även när det gäller tillfällig uthyrning med stöd av riktlinjerna kunna utestänga föreningar/organisationer/grupper som uppenbart motverkar demokratiska värderingar eller som bedriver lagstridig verksamhet.

Högre administrativa krav på föreningar/organisationer är rimliga vid tecknande av nya stadigvarande avtal och vid omfattande och/eller återkommande uthyrningar, särskilt om dessa är kopplade till någon form av hyressubvention. Berörda nämnder bör i sin verksamhet ta fram rutiner som är i överensstämmelse med de övergripande riktlinjerna.

Förslag till ändringar:

- Meningen ”Ovanstående krav gäller även när Malmö stad hyr, eller lånar ut lokaler till föreningslivet” bör ändras till: Även när Malmö stad hyr, eller lånar ut lokaler till föreningar/organisationer gäller ovanstående krav avseende föreningens/organisationens demokratiska värdegrund och krav på att följa gällande lagstiftning. Övriga krav på föreningen/organisationen tillämpas när det bedöms lämpligt med hänsyn till uthyrningens eller utlåningens karaktär och omfattning.

Finns det aspekter som bör förtydligas för att säkerställa likvärdigt bemötande av föreningar och organisationer som söker stöd från Malmö stad?

Enligt förslaget har Malmö stad långtgående befogenheter att hålla inne, stoppa eller återkräva bidrag om en förening/organisation inte följer riktlinjerna.

Detta kan få stora konsekvenser för den enskilda föreningen/organisationen. Villkoren kring detta bör förtydligas och föreningar/organisationer bör ges möjlighet till dialog innan ett sådant beslut fattas.

Förslag till ändringar i avsnittet ”Återbetalning av bidrag”:

- Tillägg: Malmö stad ska ge utrymme för en dialog med föreningen/organisationen om det föreligger omständigheter som kan leda till att bidraget hålls inne, stoppas eller återkrävs. Om det gäller en mindre avvikelse ska föreningen/organisationen ges möjlighet att göra rättelse. Beslut om att hålla inne, stoppa eller återkräva beviljade bidrag ska motiveras skriftligt.

Finns det något som bör klargöras för att säkerställa att verksamheter som ges stöd från Malmö stad lever upp till de demokratiska värderingar som beskrivs i riktlinjerna?

En stark tillit till civilsamhällets positiva kraft måste vara utgångspunkten för Malmös stöd till och samverkan med föreningar/organisationer. Att värna om yttrandefriheten och den konstnärliga friheten är också bärande delar i stadens och kulturnämndens demokratiska uppdrag.

Att föreningar/organisationer som får stöd delar en demokratisk värdegrund är ett rimligt krav. Frågan är även aktuell på nationell nivå, bland annat genom den statliga utredningen Demokrativillkoren i statlig bidragsgivning (Dir: 2018:19). Uppdraget för den är att göra en analys av förutsättningarna och att lägga förslag till ett enhetligt demokrativillkor för den statliga bidragsgivningen till civilsamhällets organisationer samt förslag till hur sådana granskningar ska tillämpas. Uppdraget ska redovisas senast sommaren 2019.

Malmö stads villkor bör vara utformade på ett sätt som är förenligt med det som gäller på nationell nivå, och det kan finnas behov att se över formuleringarna i Malmö stads riktlinjer efter ett eventuellt kommande riksdagsbeslut.

Att säkerställa att föreningar/organisationer som får stöd och bidrag har ett demokratiskt förhållningssätt varken kan eller bör bygga på en omfattande och detaljerad kontroll från Malmö stads sida i varje enskilt fall. En rimlig hantering är att Malmö stad ger tydlig information om villkoren och att föreningen/organisationen i samband med ansökan eller förhyrning intygar att man står bakom en demokratisk värdegrund såsom den är formulerad i riktlinjerna. Därutöver kan handläggningen omfatta en bedömning av stadgar och/eller andra underlag. Berörda nämnder har möjlighet att initiera en närmare granskning om det är påkallat.

Är förslag till ansvarsfördelning och uppföljning ändamålsenlig? Finns det behov av förtydliganden och/eller ändringar?

Enligt förslaget ska handläggningen av bidrag beredas av den nämnd som har bäst sakkunskap inom det aktuella verksamhetsområdet.

Kulturförvaltningen anser att hanteringen framåt bör ske förvaltningsövergripande. Detta skulle innebära en tydlig väg in för medborgarna, vilket kulturförvaltningen ser positivt på. Vidare ökar denna organisering möjligheterna för förvaltningarna att fånga upp medborgarnas behov, vilket är en viktig utvecklings- och lärprocess. Ett förvaltningsövergripande arbetssätt skapar även ökade möjligheten att hantera frågor enhetligt och med fokus på medborgarens och organisationens behov. Att frånga den traditionella synen på handläggning och skapa förvaltningsövergripande arbetsgrupper innebär en möjlighet för samarbete och kunskapsdelning.

Det är viktigt att notera att det sker en ständig utveckling av såväl konstformer som former för idrottande. Det gör att det dyker upp föreningar som bedriver verksamhet som inte helt passar in i någon av förvaltningarnas kriterier, det kan tex handla om att man utvecklar nya konstformer i gränslandet mellan idrott, kultur och demokrati eller olika typer av kulturprojekt kopplade till sociala aspekter i samhället. Det är viktigt att ta tillvara den kreativitet som det ger uttryck för och vara lyhörd för medborgarens behov i dessa fall.

Kulturförvaltningen har idag inte något separat föreningsregister eller liknande. De föreningar och andra organisationer som söker bidrag bedöms i samband med handläggningen av ansökan och bidragsgivningen dokumenteras i kulturförvaltningens administrativa system. Fritidsförvaltningen har å sin sida ett särskilt föreningsregister som är en integrerad del av fritidsnämndens bidragsmodell. Registreringen har tre nivåer som berättigar till olika former av bidrag från Fritidsnämnden och föreningarna ansöker om registrering enligt särskilda kriterier.

Kulturnämnden menar att ett gemensamt register över samtliga föreningar/organisationer som söker och får bidrag behövs för att få en bättre överblick över Malmö stads samlade bidragsgivning. Hur ett sådant system bör utformas bör fortsatt utredas i samråd mellan berörda förvaltningar. Om registret i vissa delar bör vara offentligt sökbart är exempelvis en fråga man behöver ta ställning till. Ett register bör dock inte utformas på ett sätt som ger en facknämnd/förvaltning en överordnad roll i hanteringen av övriga nämnders stöd och bidrag, t ex mandat att godkänna vilka föreningar/organisationer som har möjlighet att få stöd. Ansvaret för bidragsgivningen är enligt förslaget fördelat mellan Malmö stads nämnder och styrelser. Att föra ett gemensamt register bör ingå i stadskontorets roll att svara för samordning och överblick över den samlade bidragsgivningen.

Ordförande

.....
Sylvia Björk
.....

Kulturdirektör

.....
Pernilla Conde Hellman
.....